

Mūzikas atlases pamatprincipi VSIA “Latvijas Radio” programmās

Mūzika VSIA “Latvijas Radio” (turpmāk – Latvijas Radio) programmās tiek atlasīta atbilstoši konkrētās programmas koncepcijai.

Līdztekus specifiskajiem katras Latvijas Radio programmas pamatprincipiem, tiek ievēroti šādi vispārējie principi:

- Latvijas Radio atsevišķo programmu redakcijas ir neatkarīgas mūzikas izvēlē un to veic, ievērojot šajā dokumentā izklāstītos pamatprincipus, Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas, Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksu, Latvijas Radio redakcionālo politiku.
- Latvijas Radio neatskaņo skaņdarbus, kas veidoti kā reklāmas materiāls vai kuros iekļauta kādu zīmolu reklāma. Izņēmums pieļaujams tikai gadījumos, ja šis skaņdarbs nepieciešams raidījuma satura pilnīgai un objektīvai atklāšanai un tas ir iepriekš saskaņots ar programmas mūzikas redaktoru vai galveno redaktoru.
- Raidījumu vadītāji Latvijas Radio ēterā nedrīkst atskaņot skaņdarbus, kuru radīšanā viņi piedalījušies. Izņēmumi pieļaujami tikai gadījumos, ja viņi vada raidījumu, kura muzikālā programma ir ģenerēta automātiski un par to atbild programmas mūzikas redaktors, kā arī gadījumos, ja tas nepieciešams raidījuma satura pilnīgai un objektīvai atklāšanai un tas ir iepriekš saskaņots ar programmas mūzikas redaktoru vai galveno redaktoru.
- Latvijas Radio neatskaņo skaņdarbus, kuri pārkāpj Latvijas likumos noteiktos vārda brīvības ierobežojumus (aicina uz vardarbību un pastāvošās iekārtas gāšanu, propagandē karu, cietsirdību, rasu, nacionālo vai reliģisko pārkāpumu un neiecietību, kūda uz citu noziegumu izdarīšanu u.tml.).
- Latvijas Radio lineārajā ēterā neatskaņo skaņdarbus, kuros iekļauta necenzēta leksika, rupji un vulgāri izteikumi. Izņēmums pieļaujams specifisku mūzikas žanru (piemēram, hip hop, DnB, Drill) interneta radio kanālos, kuros ir izvietots brīdinājums, ka atskaņotie skaņdarbi var saturēt nenormēto leksiku, un auditorijai ir iespēja veikt informētu izvēli. Skaņdarbi, kas satur nenormēto leksiku, interneta radio kanālos var tikt ievietoti tikai pēc tam, kad programmas mūzikas redaktors vai mūzikas ekspertu padome ir izvērtējusi skaņdarbu un atzinusi, ka nenormētās valodas lietojums ir mākslinieciskās izteiksmes līdzeklis, kuram ir attaisnojums.

Programma Latvijas Radio 1

Latvijas Radio 1 (LR1) ir jaukta formāta programma, kas pārraida ziņas, informatīvi analītiskus, pētnieciskus, kultūras, izglītības, bērnu, izklaides un sporta raidījumus, kā arī radioteātra iestudējumus.

Mūzika tiek piemērota LR1 raidījumu saturam un dienas ritmam, aptverot visdažādākos Latvijā un ārvalstīs tapušās mūzikas stilus, žanrus, laikmetus un tematiku, vienlaikus atspoguļojot aktuālos notikumus mūzikas jomā un iepazīstinot ar dažādu mūziķu daiļradi.

Mūzikas atlasē pamatā tiek ņemti šādi kritēriji:

- 1) atbilstība LR1 raidījumu specifikai un raidlaikiem;
- 2) mūzikas kvalitāte (aranžējums, teksts, raksturs, oriģinalitāte vai aktualitāte);
- 3) saderība ar citiem skaņdarbiem;
- 4) ierakstu skaņas kvalitāte;
- 5) autoru, izpildītāju, skaņdarba popularitāte;
- 6) atbilstība aktuālajiem notikumiem, tai skaitā, kultūras un mūzikas jomā.

Mūzikas atlasī veic programmas galvenais mūzikas redaktors. Atsevišķos gadījumos (raidījumos “Dzīves ritmi mūzikā”, “Monopols”, “Kultūras rondo” u.c.) atbilstoši raidījumu koncepcijai to dara šo raidījumu veidotāji un piesaistītie mūzikas redaktori.

Programma Latvijas Radio 2

Latvijas Radio 2 (LR2) ir uz plašu auditoriju orientēta latviešu populārās mūzikas programma, kas vienlaikus piedāvā izglītojošus, uz dzīves kvalitātes celšanu orientētus un izklaidējošus raidījumus.

LR2 mērķis ir saglabāt un uzturēt latviešu valodā radītās populārās mūzikas vidi, un tas atskaņo visu populārās mūzikas žanru skaņdarbus – gan jaunus, gan agrāk radītus.

Latvijas Radio digitālajai fonotēkai tiek pievienotas visas e-pastā muzika@latvijasradio.lv saņemtās dziesmas un albumi, ja skaņdarbiem ir atbilstoša skaņas ieraksta tehniskā kvalitāte un izpildījums un ja tie atbilst LR2 mūzikas un specializēto raidījumu koncepcijai.

LR2 digitālajā fonotēkā tiek iekļautas tās dziesmas, kas spēj uzrunāt plašu auditoriju, un izvērtējot tās pēc šādiem kritērijiem:

- 1) skaņdarba uzbūve – oriģinalitāte, aranžējums;
- 2) izpildītāja artistiskums, ekspresija, intonācija, harizma;
- 3) skaņdarba esošā un paredzamā popularitāte;
- 4) skaņdarba potenciālā iekļaušanās LR2 skanējumā;
- 5) klausītāju vēlmes, kas tiek noskaidrotas aptaujās.

Dziesmas LR2 fonotēkai atlasa programmas galvenais mūzikas redaktors. Šaubu gadījumos tās vērtē LR2 Ekspertu padome, kuru veido Latvijas Radio 2 vadītāji un darbinieki – direktors, galvenais satura redaktors, galvenais mūzikas redaktors un raidījumu veidotāji.

Mūzikas atlasē procedūras detalizētāk ir noteiktas “VSIA “Latvijas Radio” programmas “Latvijas Radio 2 skaņdarbu atlasē nolikumā”.

Skaņdarbus **moderētajai mūzikas plūsmai** jeb **autorraidījumiem** atbilstoši to koncepcijai no LR2 fonotēkas izvēlas raidījumu vadītāji. Vadītājiem jābūt neitrāliem izpildītāju un dziesmu izvēlē.

LR2 ir atsevišķi nišas raidījumi ("NeFormāts", "Nošu atslēga"), kuros atbilstoši to koncepcijai tiek atskaņota arī šaurākai auditorijai mērķēta mūzika, kas nav LR2 ikdienas rotācijā.

Nemoderēto mūzikas plūsmu nodrošina Latvijas Radio radīta datorprogramma, kas darbojas saskaņā ar dziesmu izvietojuma formulām katrā stundā. Vakara un nakts programmā tiek pieļautas arī garākas dziesmas, kā arī ikdienā retāk dzirdami nekomerciālās mūzikas ieraksti.

Mūzikas plūsmas tiek kontrolētas ar pārskatīšanas metodi, kuru uzraudzību nodrošina LR2 galvenais mūzikas redaktors, LR2 galvenais satura redaktors un LR2 programmas direktors.

LR2 mūzikas plūsmas algoritms paredz dažādas populārās mūzikas atskaņošanu. Daļa raidlaika tiek atvēlēta latviešu populārās mūzikas klasikai, ko jau var uzskatīt par daļu no nacionālās identitātes, daļa – šlagermūzikas un kantrī žanram, melodiskajai rokmūzikai, folkmūzikai, postfolklorai, tautas mūzikai un uz šī muzikālā materiāla bāzes veidotiem skaņdarbiem, kā arī latviešu populārās mūzikas jaunumu eksponēšanai ēterā, veicinot jaunradi.

Tāpat LR2 mūzikas atskaņošanai var ņemt vērā citus kritērijus, piemēram, gadskārtas, gadalaikus, svētkus, citus notikumus.

LR2 regulāri nodrošina dažādu programmas formātam atbilstošu latviešu populārās mūzikas koncertierakstu pievienošanu digitālajai fonotēkai, atskaņojot tos ēterā pilnā garumā un pa daļām ikdienas skanējumā.

Programma Latvijas Radio 3 – Klasika

Programma Latvijas Radio 3 - Klasika (LR3) ir kvalitatīva un daudzveidīga kultūras programma, kas atspoguļo nozīmīgākos kultūras notikumus, sasniegumus un kultūrvēsturisko mantojumu. Latviešu un pasaules klasiskās, džeza un tautas, kā arī citu žanru augstvērtīgas mūzikas aptvērumus.

Mūzikas politiku, atbilstoši šim pozicionējumam, veido šādi segmenti:

- 1) **mūzikas žanru daudzveidība:** klasiskā mūzika (senā mūzika, baroks, klasicisms, romantisma laikmets, impresionisms, ekspresionisms, citi 20. un 21. gadsimta virzieni), džeza mūzika (sākot no diksilenda un svinga līdz mūsdienu laikmetīgajam džezam), tautas mūzika (folklorā, etno, pasaules mūzika), populārā mūzika (īpašos gadījumos, pēc redaktora izlases), neakadēmiskās un alternatīvās mūzikas virzieni: *indie*, elektroniskā, elektroakustiskā, eksperimentālā mūzika u.c.;
- 2) **aktuālās koncertdzīves un nozīmīgāko mūzikas notikumu fiksēšana un atspoguļojums** gan raidījumos, gan tiešraidēs un ierakstos. Tas notiek atbilstoši piešķirtajam maiņas darījumu un licenču iegādes apjomam, izvērtējot mūziķu, kolektīvu, festivālu, koncertorganizāciju pārstāvēniecību, pasākumu potenciālo kvalitāti, īpašu uzmanību pievēršot latviešu mūzikai un pirmatskaņojumiem, kā arī notikuma mērogam un nozīmei;
- 3) **nodrošināt reģionālo notikumu atspoguļojumu.** Sadarbībā ar koncertorganizācijām un reģionālajām koncertzālēm krietna daļa koncertierakstu un tiešraižu notiek ārpus Rīgas – Liepājā, Rēzeknē, Cēsīs, Ventspilī un citur;

- 4) **kalendārā gada jubileju un īpašo dienu plānojums** programmā - komponistu un atskaņotājmākslinieku benefices, valsts svētku un svinamo dienu koncerti, akcijas;
- 5) **fondu ierakstu veikšana** - labāko Latvijas atskaņotājmākslinieku snieguma fiksēšana, latviešu komponistu mūzikas, tai skaitā jaundarbu ieskaņošana, klasiskās un džeza mūzikas jaunas interpretācijas, jauno atskaņotājmākslinieku atbalstīšana, fonotēkas papildināšana ar līdz šim neieskaņotiem darbiem;
- 6) **koncerti Latvijas Radio 1. studijā** – iespēja uzstāties arvien jauniem mūziķiem un stilistiski dažādām apvienībām, veidojot tematiskas programmas, kā arī iespēju robežās pasūtot jaundarbus;
- 7) **sadarbība ar Eiroparadio** – atbilstoši Eiroparadio sezonas piedāvājumam tiek atlasīti saistošākie un kvalitatīvākie koncertu ieraksti (ap 400–500 gadā), kas iekļauti iknedēļas programmā, īpašu uzmanību veltot tiešraidēm, pirmizrādēm, latviešu mūziķiem un mūzikai. Savukārt LR3 piedāvā Eiroparadio apraidei latviešu mākslinieku ierakstus (vidēji 15–20 koncertus gadā);
- 8) **piedalīšanās starptautiskos konkursos un projektos**, ar ierakstiem un tiešraidēm popularizējot latviešu mūziku un atskaņotājmākslu pasaulē – ne tikai Eiropā, bet arī Amerikā un Āzijas valstīs (“Rostrum”, “Let the peoples sing”, “New Talent”, Eiroparadio Ziemassvētku un Lieldienu mūzikas izlase u. c.);
- 9) **fonotēkas papildināšana** un klausītāju iepazīstināšana ar jaunākajiem Latvijā un citur pasaulē veiktajiem ieskaņojumiem, tā nodrošinot aktuālo informāciju par ierakstu industriju un tās mākslinieciskajiem sasniegumiem;
- 10) **proporciju izlīmeņošana** starp mūzikas žanriem, kā arī saturiski blīviem un fona mūzikas raidījumiem;
- 11) **klausītāju vēlmju respektēšana** speciālos viņiem veltītos raidījumos vai arī atsevišķās autorprogrammās;
- 12) **īpašu raidījumu par mūziku veidošana**. Raidījumā “Orfeja auss” - dažādu mūzikas virzienu ieskaņojumu analīze, raidījumā “Mana mūzika” - visdažādāko profilu mūzika atkarībā no raidījuma viesu gaumes un pasaules izjūtas, raidījumā “Post factum” - recenzijas un analīze par aktuālo koncertdzīvi, Vakara autorprogrammās – visdažādāko stilu un žanru parāde u.c.

Mūzikas vai koncertu atlasī atbilstoši savai kompetencei veic LR3 vadītāji vai raidījumu vadītāji.

Programma Latvijas Radio 4 – Doma laukums

Programma Latvijas Radio 4 – Doma laukums (LR4) ir informatīva programma mazākumtautību valodās, kas veido savai mērķauditorijai aktuālu saturu.

Mūzika papildina LR4 informatīvo saturu, aptverot visdažādākos Latvijā un ārvalstīs tapušās mūzikas stilus, žanrus, laikmetus un tematiku, vienlaikus atspoguļojot aktuālos notikumus mūzikas jomā un iepazīstinot ar Latvijas dažādu tautību mūziķu daiļradi.

Mūzikas atlasē pamatā tiek ņemti šādi kritēriji:

- 1) kompozīcijas iekļaušanās LR4 saturā, piemērotība konkrētu raidījumu saturam;
- 2) skaņdarba uzbūve – oriģinalitāte, aranžējums;
- 3) izpildījuma profesionalitāte;
- 4) ierakstu skaņas kvalitāte;
- 5) autoru, izpildītāju, skaņdarba popularitāte;
- 6) atbilstība aktuālajiem notikumiem, tai skaitā, kultūras un mūzikas jomā;
- 7) atbilstība kopējiem LR4 mērķiem (sabiedrības integrācija, informēšana, izglītošana).

LR4 mūziku atlasa profesionāli izglītota mūzikas redaktoru komanda. Materiāli tiek ņemti no dažādiem avotiem – Latvijas Radio fonotēkas, mūzikas producentiem, autoriem un izpildītājiem.

Programma Latvijas Radio 5

Programma Latvijas Radio 5 (LR5) ir platforma jaunu talantu attīstībai mūzikas un mediju nozarē Latvijā. LR5 atskaņo jauniešu mērķauditorijai (20 – 45 gadi) aktuālu mūziku hip hop, elektroniskās, deju, EDM, *drum and bass*, *indie*, populārās, roka un citos mūzikas žanros. Fokuss ir uz Latvijā radītu mūziku, taču tas iepazīstina arī ar jaunās mūzikas piedāvājumu pasaulē.

Skaņdarbus LR5 mūzikas plūsmai atlasa LR5 Ekspertu padome, kuru veido LR5 galvenais mūzikas redaktors, radošais direktors un raidījumu vadītāji.

Mūzika tiek atlasīta pēc šādiem kritērijiem:

- 1) skaņdarba atbilstība mērķauditorijai;
- 2) skaņdarba uzbūve – oriģinalitāte, aranžējums u.c.;
- 3) izpildītāja artistiskums, ekspresija, intonācija, harizma;
- 4) skaņdarba koptēla (kompozīcija un izpildījums) iekļaušanās LR5 rotācijā;
- 5) autoru, izpildītāju vai skaņdarba esošā un paredzamā popularitāte;
- 6) klausītāju vēlmes, kas tiek noskaidrotas aptaujās u.tml.

Padome izvērtē skaņdarbus, kas iesniegti e-pastā muzika@latvijasradio.lv. Mūzikas ekspertu padomes locekļi ir tiesīgi iesniegt izvērtēšanai arī pašu pamanītus skaņdarbus.

Ja ekspertu padomes loceklis ir kādā veidā saistīts ar vērtējamo skaņdarbu (ir tā izpildītājs, autors, producers), tad viņš izvērtējumā nepiedalās.

Atsevišķos gadījumos LR5 plūsmā tiek iekļauti klausītāju balsojumā noskaidroti skaņdarbi.

Skaņdarbi LR5 mūzikas plūsmai var tikt testēti mērķauditorijas fokusgrupā, pirms tam definējot mērķi, uzdevumu, sasniedzamo rezultātu un rezultativitātes rādītājus.

Interneta radio kanālu rotācijā automātiski var tikt pievienoti visi skaņdarbi, kas tiek iekļauti lineārā ētera rotācijā. Skaņdarbi, kas satur nenormēto leksiku, var tikt iekļauti pēc LR5 galvenā

mūzikas redaktora izvērtējuma. Šaubu gadījumos mūzikas redaktors skaņdarba pievienošanu saskaņo ar LR5 galveno redaktoru.

Mūzikas atlases procedūras detalizētāk ir noteiktas “VSIA “Latvijas Radio” programmas “Latvijas Radio 5 – Pieci.lv” Latvijā radītu skaņdarbu atlases nolikumā”.